

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

**ИЗВЕШТАЈ О ПРЕГЛЕДУ И ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ мср ИВАНЕ
МИЛОЈЕВИЋ „Соматизми и концептуализација емоција у грчком и српском
фразеолошком систему“**

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовало Комисију:

Комисију је именовало Наставно-научно веће Филолошког факултета на електронској седници од 19. до 22. новембра 2021. године.

Ментор: др Војкан Стојичић, доцент, Универзитет у Београду – Филолошки факултет
Ужа научна област: Неохеленистика
Датум избора у звање: 20. јун 2017.

2. Састав Комисије:

Председник Комисије: др Анка Рађеновић, доцент, Универзитет у Београду – Филолошки факултет
Ужа научна област: Неохеленистика
Датум избора у звање: 10. јул 2019.

др Рајна Драгићевић, редовни професор, Универзитет у Београду – Филолошки факултет
Ужа научна област: Српски језик
Датум избора у звање: 15. мај 2013.

др Данијела Ђорђевић, научни саветник, Универзитет у Београду – Пољопривредни факултет
Ужа научна област: Стручни језик (предмет Енглески језик)
Датум избора у звање: 27. март 2018.

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Име, име једног родитеља, презиме	Ивана, Сава, Милојевић
Датум и место рођења	8. децембар 1982, Београд (Савски венац)
Наслов магистарске тезе	<i>Соматизми и концептуализација емоција у грчком и српском фразеолошком систему</i>
Датум и место одбране мастер тезе	5. јун 2009, Факултет организационих наука, Београд
Научна област из које је стечено академско звање мастера	менаџмент

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Соматизми и концептуализација емоција у грчком и српском фразеолошком систему

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација мср Иване Милојевић обухвата 296 компјутерски штампаних страница, компјутерског прореда основног текста 1, а подељена је на следећа поглавља: 1. Увод (стр. 1–9); 2. Теоријско-методолошки оквир (стр. 11–69); 3. Фразеологија (стр. 71–109); 4. Семантичка и концептуална анализа фразеолошких јединица са соматизмима *глава*, *рука*, *око* и *срце* (стр. 111–213); 5. Закључак (стр. 215–233); Литература (стр. 235–258); Прилог бр. 1 – Регистар српских фразеологизама (стр. 258–271); Прилог бр. 2 – Регистар грчких фразеологизама (стр. 271–283); Прилог бр. 3 – Концептуализација соматизама у српском и грчком језику (стр. 283–295). Списак литературе садржи 414 библиографских јединица.

У првом поглављу рада (*Увод*) објашњени су избор теме, предмет и циљеви истраживања, хипотезе и очекивани резултати истраживања, предочен је план рада и елабориран приступ теми, као и сâм поступак формирања корпуса, али и изазови на које је кандидаткиња наилазила приликом формирања корпуса. У овом делу мср Иване Милојевић као предмет свог рада дефинише соматизме, једну од најстабилнијих лексичко-семантичких група речи изузетно високе фреквенције и изузетно велике полисемије. Кандидаткиња је уочила да се називи горњих делова предмета често означавају појмом *глава*, доњи делови предмета појмом *нога*, централни делови предмета појмом *срце*, док се стране одређују по левој и десној руци. Како соматизам *нога* не одликује изузетна продуктивност на пољу фразеологије из домена емоција, кандидаткиња се одлучила за соматизме *глава/κεφαλή*, *рука/χέρι*, *око/μάτι* и *срце/καρδιά*, након квантитативне анализе, констатујући изузетно високе референцијалне вредности семантичког, деривационог, асоцијативног и фразеолошког потенцијала одабраних соматизама како у српском, тако и у грчком језику. Наводи да рад за општи примарни циљ има интегрални приступ лексичкој семантици и фразеологији кроз анализу семантичког и фразеолошког потенцијала наведених соматизама из домена емоција и емоционалних стања, контрастирањем грчког и српског језичког система. Конкретније, издвојена су два основна циља истраживања: испитивање семантичког потенцијала и испитивање фразеолошког потенцијала соматизама на основу лингвистичких и психолингвистичких метода истраживања. Примењене су методе компоненцијалне, контрастивне, концептуалне, семантичке и морфолошке анализе, као и анализа вербалних асоцијација у грчком и српском језичком систему са аспекта синхроније. Контрастивна анализа, као други део истраживања имала је такође за циљ формирање фразеолошке базе грчког и српског језика. Кандидаткиња је ради креирања репрезентативног корпуса начинила савремени синхронијски пресек извора лексикографске грађе, која обухвата 36 библиографских јединица, као и електронску грађу (8 електронских претраживача на интернету), те тако ексцерпирала око 600 фразеолошких јединица које је појединачно, доследно и детаљно анализирали. Осврће се и на потешкоће и изазове приликом његовог креирања који сведоче о уложеном труду и напору да се сачини репрезентативни корпус. Такође је објашњено и којим ће редом тећи излагање.

Друго поглавље рада (*Теоријско-методолошки оквир*) подељен је у три веће целине. Први део посвећен је соматизмима, оправдана је њихова позиционираност у лексичком систему и дат је исцрни преглед досадашњих испитивања на пољу соматске

лексику у виду монографија, научних чланака, докторских дисертација, као и дијапазон аспеката са којих су све соматизми испитивани, пре свега у матерњем језику, а потом и у циљном језику. Други део посвећен је методологији примењеној у раду. Будући да се кандидаткиња определила за методе компоненцијалне, контрастивне, концептуалне, семантичке и морфолошке анализе, као и анализу вербалних асоцијација у грчком и српском језичком систему, представља најзначајније теоријске основе и њима адекватне поменуте методе. На тај начин показује интердисциплинарни карактер и сложеност истраживања, као и да у потпуности влада материјом коју истражује. У трећем делу поглавља кандидаткиња испитује семантички потенцијал соматизама расветљавајући системе хијерархијски организованих сема, испитујући стварну активност одабраних лексема *глава/κεφάλι*, *рука/χέρι*, *око/μάτι* и *срце/карδιά* у контрастираним језицима, у полазном, српском језику и циљном, грчком језику, посредством њиховог семантичког обима и семантичког домета, које потом на основу теста асоцијација додатно верификује.

Треће поглавље (**Фразеологија**) посвећено је научној дисциплини фразеологији, њеном предмету изучавања – фразеолошкој јединици, њеним основним карактеристикама (идиоматичности, устаљености или стабилности, репродуковању, конотативности и експресивности), потом терминолошким и типолошким разматрањима фразеолошких јединица у српском и грчком језику, затим фразеолошким контитууму и испитивању фразеолошког потенцијала испитиваних соматизама у српском и грчком језику.

Четврто поглавље (**Семантичка и концептуална анализа фразеолошких јединица са соматизмима глава, рука, око и срце**) обухвата четири дела. Сваки део посвећен је семантичко-концептуалној анализи фразеолошких јединица у чији састав улазе соматизми *глава/κεφάλι*, *рука/χέρι*, *око/μάτι* и *срце/карδιά* из домена емоција и емоционалних стања. У овом поглављу мср Ивана Милојевић посебну пажњу посвећује класификовању фразеолошких јединица на основу саставних компоненти, као и на основу семантичких поља којима анализиране фразеолошке јединице припадају, сходно њиховим семантичким реализацијама. У првом потпоглављу анализирају се фразеолошке јединице са соматизмом *глава/κεφάλι* у 17 семантичких поља: наклоност, љубав, симпатије; интересовање, пажња, жеља; олакшање, смиреност; хладнокрвност, присебност, безбрижност; страх, пренераженост, опасност; напетост, напрегнутост; недоумица, чуђење, збуњеност, избезумљеност; узнемиреност, узрујаност, забринутост; кајање; индиферентност, равнодушност, безосећајност; уображеност, подсмех; раздраженост, бес, срџба; опомена, упозорење, претња; суздржаност, неугодност, стид; потчињеност, покорност, понизност; безвољност, покуљеност; немоћ, слабост, очај. У другом потпоглављу анализирају се фразеолошке јединице са соматизмом *рука/χέρι* у 12 семантичких поља: наклоност, љубав, симпатије; срећа, задовољство, усхићење; хладнокрвност, присебност, безбрижност; олакшање, смиреност; индиферентност, равнодушност, безосећајност; недоумица, чуђење, збуњеност, избезумљеност; узнемиреност, узрујаност, забринутост; немоћ, слабост, очај; потчињеност, покорност, понизност; бол, патња, туга; опомена, упозорење, претња и раздраженост, бес, срџба. У трећем потпоглављу анализирају се фразеолошке јединице са соматизмом *око/μάτι* у 14 семантичких поља: наклоност, љубав, симпатије; срећа, задовољство, усхићење; хладнокрвност, присебност, безбрижност; интересовање, пажња, жеља; индиферентност, равнодушност, безосећајност; недоумица, чуђење, збуњеност, избезумљеност; раздраженост, бес, срџба; опомена, упозорење, претња; узнемиреност, узрујаност, забринутост; мржња, злоба, одбојност; страх, пренераженост, опасност; суздржаност, неугодност, стид; разочарање и бол, патња, туга. Најзад, у четвртном потпоглављу анализирају се фразеолошке јединице са соматизмом *срце/карδιά* у 15 семантичких поља:

наклоност, љубав, симпатије; срећа, задовољство, усхићење; хладнокрвност, присебност, безбрижност; интересовање, пажња, жеља; олакшање, смиреност; индиферентност, равнодушност, безосећајност; раздраженост, бес, срџба; узнемиреност, узрујаност, забринутост; мржња, злоба, одбојност; страх, пренераженост, опасност; бол, патња, туга; сажаљење, саосећање; безвољност, покуњеност; суздржаност, неугодност, стид и немоћ, слабост, очај.

У петом поглављу (*Закључак*) кандидаткиња резимира своје резултате.

Потом следи исцрпан списак *Литературе* који је кандидаткиња консултовала приликом израде докторске дисертације, као и *Прилог бр. 1* у ком кандидаткиња даје регистар српских фразеологизама и *Прилог бр. 2* у ком кандидаткиња даје регистар грчких фразеологизама који представљају ексерпирану фразеолошку базу. На самом крају тезе налазе се *Биографија* мрр Иване Милојевић, *Изјава о ауторству*, *Изјава о истовестности штампане и електронске верзије докторског рада* и *Изјава о коришћењу*.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација мрр Иване Милојевић је савесно и зрело урађен рад, писан не само на основу одличног познавања лексикологије и фразеологије грчког језика, релевантне литературе, него и са способношћу за њену критичку процену с великом пажњом и истрајношћу, али и са истанчаним осећајем за семантичке нијансе контрастираних фразеолошких јединица грчког и српског језика. Тај рад представља допринос науци о грчком, као и о српском језику, али и допринос контрастивној лингвистици на више начина.

(1) Кандидаткиња је овим радом обогатила опис, превасходно, савременог грчког језика, али и опис међујезичког односа српског и грчког језика. Најпре, знатно је проширено знање о семантици соматизама грчког језика, као и знање о семантици соматизама с аспекта контрастивног испитивања ова два балканска језика. Уочивши концепцијску неуједначеност лексикографских извора грчког језика, али и чињеницу да речници неретко не одсликавају стварно стање језика, кандидаткиња комплексну семантичку структуру соматизама оба језика верификује посредством емпиријског истраживања које је спроведено на репрезентативном узорку од преко 500 испитаника, којим испитује значења дубоко похрањена у лексичкој меморији изворних говорника српског (преко 250) и грчког језика (преко 250).

Такође, кандидаткиња је уложила изузетан труд да идентификује фразеолошке јединице с соматизмима *глава/κεφάλι*, *рука/χέρι*, *око/μάτι* и *срце/карδιά* које означавају емоције и емоционална стања у грчком и српском језику, као и да спроведе њихову семантичку класификацију на основу бројних пожељних и непожељних емоција и емоционалних стања која означавају. Класификација је захтевала посебан труд сходно томе што није било лако јасно повући границе између семантичких поља. Често је долазило до преклапања семантичких поља како у српском, тако и у грчком језику. Ради формирања фразеолошке базе кандидаткиња је обрадила све релевантне лексикографске изворе. Такође је узела у обзир и електронске изворе ради добијања реалније слике стања оба језика, знатно богатије и сложеније, него што би била само на основу ексцерпирања фразеолошке грађе из речника.

Изузетна вредност истраживања јесте свакако детаљна дескрипција ексерпираних примера, и то сваког понаособ, с циљем да се констатују еквиваленти контрастирањем фразеолошких јединица са морфолошког, лексичког и семантичког, али понекад и

културолошког аспекта српског и грчког језика, а не само поређењем описа њихових семантичких реализација.

(2) Овај рад има и теоријске доприносе. Кандидаткиња је својим теоријским оквиром, критичком анализом, истраживањем и елаборирањем резултата допринела научном сазнању о семантици и концептуализацији соматизама, потом је одгонетнула да ли су испитивани соматизми седишта за одређене емоције, али истовремено и допринела научном сазнању о фразеолошким системима у ова два балканска језика како би допринела њиховом бољем разумевању и уједно њиховом лакшем усвајању. Указала је на значај соматске лексичке групе и оправдала њену позиционираност у општем лексичком систему. Затим је дала приказ досадашњих истраживања на пољу соматске лексике у виду монографија, научних чланака, докторских дисертација, као и приказала дијапазон аспеката са којих су све соматизми испитивани, пре свега у матерњем језику, а потом и у циљном језику. Такође је представила најпогоднији теоријско-методолошки приступ за који се определила ради проучавања лексичког и фразеолошког значења, компоненцијалну и концептуалну анализу, с посебним освртом на појмовну метафору, метонимију и метафтонимију. Од посебног значаја представља осврт на метафтонимију која се јавила у фокусу лингвиста у скорије време. Вршећи семантичко-концептуалну анализу фразеолошких јединица ексцерпираног корпуса кандидаткиња наводи конкретне примере, који сведоче о здружености метафоре и метонимије (и синегдохе), као и о условљености метафоре метонимијом и условљености метонимије метафором.

Такође, решавајући проблем компарабилности, есенцијалног питања домена компаративно-контрастивне лингвистике, те констатујући врсте формалне и садржинске кореспондентности, кандидаткиња се суочава истовремено и са сложеном међујезичком појавом *лажних пријатеља*. Овако комплексна тематика до сада је спорадично испитивана у глобалу, а на подручју контрастивне анализе српског и грчког представља апсолутну непознаницу. Успостављајући основни критеријум за идентификовање лажних пријатеља у оквиру фразеологије кандидаткиња решава и питање класификације лажних пријатеља, предлажући типологију засновану на кореспондентности форме и садржине по принципу континуума вредности. Континуум представља графички у виду скале, на чијем једном крају су смештени прави парови (*гледати/погледати кога добрим оком, βλέπω κάποιον με/από καλό μάτι*) који се подударaju и на плану форме и садржине, на другом крају су смештени апсолутни лажни парови (*носити мртву главу (на раменима), φέρνω την κεφαλή κάποιου επί πίνακι*) код којих је присутно значајније одступање структуре и потпуно одсуство садржине. Остале случајеве смешта негде између правих и лажних парова, у зависности од степена подударања или неподударања форме и/или садржаја. Кандидаткиња издваја: а) категорију лажних парова коју одликује иста структура, али делимично различито значење (*ударила је (по)журила је, журнула је и сл.) крв у главу (у лице, у образе) некоме, του ανέβηκε το αίμα στο κεφάλι;*); б) категорију веома сличне структуре, а различитог значења (*игра некоме око, παίζει το μάτι του*); и в) категорију већих одступања на плану форме и свакако различито значење (*вадити очи коме, βυάζω τα μάτια μου (με κάποιον)*).

Такође, посебну пажњу кандидаткиња је посветила научној дисциплини фразеологији, као и редефинисању предмета фразеологије, будући да још није дат коначан одговор на питање проблема дефинисања предмета изучавања ове лингвистичке дисциплине, као ни проблема саме терминологије са којим је уско повезан, како у српском, тако и у грчком језику. Након дефинисања предмета кандидаткиња је предочила његове основне општеприхваћене карактеристике идиоматичност, устаљеност или стабилност, репродуковање и експресивност. Потом нас је упознала са изузетно богатом

терминологијом српског и грчког фразеолошког система и дефинисала термине фразеолошка јединица, фразеологизам, идиоматски израз, идиом, фразем, устаљена фраза, устаљени обрт, лексички спој, колокација, фразне лексеме и дискурсне формуле, од којих фразеолошка јединица, фразеологизам, идиоматски израз заузимају централно место анализе, из разлога што се кандидаткиња определила за ужи приступ фразеологији.

Након дефинисања предмета фразеологије, који представља један од циљева теоријско-методолошког оквира, кандидаткиња отвара нову проблематику типологије, односно класификовања фразеолошких јединица. Приближавајући различита виђења типолошке проблематике представила је своје виђење могућег решења саме проблематике кроз фразеолошки континуум, о чему није много писано, те стога представља један од доприноса овог рада. Такође, посебну пажњу завређује и преглед развоја српске и грчке фразеологије, преглед доприноса најзначајнијих фразеолога на овим поднебљима, чиме кандидаткиња заокружује теоријски оквир.

(3) Резултати овог истраживања могу имати и практичне примене. Мимо општих циљева кандидаткиња је дефинисала и секундарни циљ, који се огледа у изради двојезичног тематског фразеолошког речника, према деловима тела, али и према значењу, односно људским емоцијама. Како мср Ивана Милојевић наводи, у будућности планира да објави прикупљену и анализирану фразеолошку грађу коју би употпунила осталим соматизмима чија је фразеолошка продуктивност, исто из домена емоција, знатно мања од анализираних у овом раду.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

1. Milojević, I., Lampropoulou, M. (2021). The figurative language of death in Greek and in Serbian. *Српски језик*, 27 (рад је прихваћен за објављивање).
2. Milojević, I. (2015). Frazеолошке јединице sa komponentom ruka u srpskom i грчком jeziku. *Анали Филолошког факултета*, XXVII/ 2. Београд: Филолошки факултет, 257–283.
3. Milojević, I., Mutavdžić, P., Gaborović, J. (2017). Ιδιωτισμοί σχετικά με το «μάτι» στην ελληνική, серβική και ρουμανική γλώσσα. Στα: *Πρακτικά Τρίτου Συνεδρίου των Νεοελληνιστών των Βαλκανικών Χωρών «Ο Ελληνισμός ως πολιτιστικός και οικονομικός παράγοντας στα Βαλκάνια (1453-2015): Γλώσσα, λογοτεχνία, τέχνη, κοινωνία»* (80–96). Bukurešt: UER PRESS.

VII ЗАКЉУЧЦИ, ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Докторска дисертација мср Иване Милојевић *Соматизми и концептуализација емоција у грчком и српском фразеолошком систему* представља оригиналан и значајан допринос науци, јер је реч о првом темељном и сложеном контрастивном истраживању семантичког и фразеолошког потенцијала соматизама које се заснива на методама контрастивне, семантичке, компоненцијалне, концептуалне анализе, али и анализе вербалних асоцијација. Кандидаткиња их је сматрала најадекватнијим ради спровођења наведеног истраживања које је чврсто утемељила и поткрепила у теорији. Ради констатовања степена еквиваленције фразеолошких парова на релацији српског и грчког језика, кандидаткиња се користила и морфолошком анализом фразеолошких јединица. Ова докторска дисертација представља прво, у овом обиму, комплексно контрастивно истраживање, будући да је спровела чак шест различитих метода ради анализирања

соматизама, али и прву докторску дисертацију из контрастивно-когнитивне лингвистике грчког и српског језика.

Потреба за фразеолошким речницима српско-грчког и грчко-српског језика у оквиру универзитетске наставе, као и важност саме теме, утицали су на кандидаткињу да се одлучи за ову врсту истраживања. Како је један од циљева истраживања било формирање фразеолошке базе соматизама у грчком и српском језику из домена емоција и емоционалних стања, која ће у будућности послужити за израду двојезичног тематског фразеолошког речника соматизама из домена емоција, објављивање специјалног тематског речника, оруђа од велике важности пре свега за студенте неохеленских студија, потом преводиоце и све оне који се баве језиком, представљаће практичну добит овог истраживања.

Приказана комплексност семантичке структуре анализираних соматизама потврдила је њихову високу фреквентност употребе у оба језика, као и широке појмовне основе у њиховим семантичким структурама. Такође, потврдила је полазну хипотезу да је реч о лексемама изузетно велике полисемије, чије семантичке реализације не бележе подударност по питању семантичког домета, као ни метафоричког трансформисања значења, али и већи степен вишезначности српских соматизама.

Кандидаткиња констатује да соматизам *глава/κεφαλή* у оба језика показује изузетну семантичку разумењеност фразеолошких јединица чији је саставни део, којима се дочаравају најразличитије емоције и емоционална стања у које човек може запасти, 4 позитивна семантичка поља и 13 негативних семантичких поља у српском језику, односно 3 позитивна и 13 негативних семантичких поља у грчком језику. Разгранаване полисемантичке структуре фразеолошких јединица са соматизмом *глава/κεφαλή* потврђује доминацију појмовног механизма метафоре над другим појмовним механизмом метонимијом, приликом концептуализације емоција. Интересантно је то што контрастивна анализа показује највећу фраземотворну активност датих лексема *глава/κεφαλή* из семантичког поља емоција, упркос томе што не бележи семантички домен ЕМОЦИЈА у оквиру свог семантичког потенцијала. Међутим, у оквиру асоцијативног потенцијала бележи дат домен. Такође је интересантан податак да је кандидаткиња уочила готово идентичну процентуалну заступљеност позитивно и негативно конотираних емоционалних стања у оба језика. Подједнаку фразеолошку продуктивност запажа у семантичким пољима: а) олакшања, смирености; б) напетости, напрегнутости и в) безвољности, покуњености и сете. У свим осталим пољима већу фраземотворну активност бележи српски језик. Кандидаткиња закључује да чак 84% фразеолошких јединица одлази на негативно обојене емоције, а свега 16% на позитивне, те констатује да је соматизам *глава/κεφαλή* седиште нежељених емоција у оба језичка система.

Испитујући семантички, асоцијативни и фразеолошки потенцијал соматизма *рука* у оба језика, кандидаткиња констатује одступање начина одражавања стварности у лексичком систему и начина одражавања стварности у свести говорника. Тачније, наводи да соматизам *хѐри/рука* у оквиру своје семантичке структуре грчког језика не конституише једино домен ЕМОЦИЈА, за разлику од српског језичког система у коме је тај домен присутан. Међутим, кандидаткиња закључује да домен емоција и емоционалних стања грчки језик надокнађује метафоричним транспоновањем значења базних синтагми, те стога српски језик не твори знатно већи број ФЈ у свом фразеолошком систему. Како фреквентнији одговори асоцијативног теста пружају информације квантитативне и квалитативне природе, они одсликавају најреалнију представу датих соматизама, која постоји у колективној свести припадника одређене говорне средине. Грчки асоцијативни тест имплицирао је значења непожељних емоција, те стога не чуди што је након

фразеолошке контрастивне анализе констатовано да је горњи уд, *рука*, са аспекта емоција и психичких и емоционалних стања седиште негативно конотираних емоција у оба језика.

Контрастивна анализа соматизма *око/μάτι* показала је велики број подударности, али исто тако и одступања по питању полисемантичности ових соматизама. Кандидаткиња потврђује да је реч о соматизму изузетно великог потенцијала у оба језика, који у стопу прати соматизам *глава/κεφαλή*. Соматизам *око* у српском језику се смешта на друго место по питању полисемантичке структуре у оквиру семантичког, као и фразеолошког обима. Међутим, у грчком језику соматизам *μάτι* ('око') у оквиру семантичког обима налази се на првом месту, а у оквиру фразеолошког обима налази се на другом месту као и српски еквивалент. Констатовала је продударност и по питању присутности домена емоција на семантичком плану, потом преклапања и на асоцијативном плану, узимајући у обзир квантитативни параметар, заступљеност истог домена са 8% у оба језика. Након фразеолошке анализе закључила је већу фраземотворну активност српског језика за 16,6%, и то по семантичким пољима: а) хладнокрвност, присебност, безбрижност за 80%, б) интересовање, пажња, жеља за скоро 15%, в) индиферентност, равнодушност, безосећајност за 43%, г) опомена, упозорење, претња за 25%, д) мржња, злоба, одбојност за 43%, њ) страх, пренераженост, опасност за 50%. Већи фраземотворни потенцијал грчког језика остварује се у пољима: а) наклоност, симпатије, љубав за 11% и б) суздржаност, неугодност, стид за 66%. Испитујући асоцијативни потенцијал органа вида, кандидаткиња наговештава да би грчки соматизам могао да буде седиште нежељених емоционалних стања. Међутим, након фразеолошке анализе закључује да је дати соматизам у оба језика седиште пожељних емоција, будући да индукује чак 55% фразеолошких јединица позитивно обојених емоционалних стања, а 45% негативно маркираних.

Кандидаткиња је контрастивном анализом фразеолошких јединица са соматизмом *срце/кардија* показала изузетну фраземотворну активност оба језика, изузетно богат семантички дијапазон фразеолошког микросистема са соматизмом *срце/кардија*. Како истиче, срце је апсорбовало све духовно што је својствено човеку и самим тим неоспорно је да се посредством овог соматизма концептуализују у већини емоције и емоционална стања. Оно што је посебно занимљиво јесте чињеница да је српски фразеолошки систем нешто продуктивнији у позитивно конотираним семантичким пољима за 6%, док је грчки за чак 20% продуктивнији у негативно конотираним семантичким пољима. До истог закључка дошла је и спровођењем асоцијативног теста. Стога кандидаткиња констатује да је соматизам *срце* у српском језику седиште пожељних емоционалних стања и емоција узрокованих љубављу, док је у грчком језику ипак седиште непожељних емоција, тј. емоција вишег интензитета. Такође, констатује да је велика већина фразеолошких јединица полазног и циљног језика настала семантичком транспозицијом базне синтагме метафоричним путем.

Од посебног значаја су и резултати истраживања који расветљавају два основна вида концептуализације соматизма, на основу уочених појмовних метонимија и метафора у контрастираним језицима, као и њихову процентуалну заступљеност како у полазном, тако и у циљном језику, те стога представљају индикаторе међујезичког односа. Оваквим елаборирањем резултата добијена је јасна слика о начину концептуализације фразеолошких јединица са соматском компонентом на релацији контрастираних језика.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Услед тренутне немогућности обављања поступка провере оригиналности докторских дисертација, због проблема са набавком одговарајућег софтвера, оригиналност докторске дисертације мср Иване Милојевић није проверена употребом програма iThenticate на начин прописан *Правилником о поступку провере оригиналности докторских дисертација које се бране на Универзитету у Београду* (Гласник Универзитета у Београду, бр. 204/22.6.2018). Докторска дисертација је послата на проверу оригиналности и извештај о провери ће бити накнадно дат, у складу са дописом из Ректората Универзитета у Београду (допис број: 612-3844/1-21 од 27. септембра 2021. године).

Кандидаткиња је резултате свог истраживања протумачила на релевантан начин. Приказала их је прегледно и систематично, доследно спроводећи исти поступак кроз све врсте анализа соматизама и фразеолошких јединица како у грчком, тако и у српском језику. Своје налазе резимирала је у добро организованим и информативно богатим табелама и графиконима, као и јасним и прецизним научним језиком.

IX ПРЕДЛОГ

С обзиром на то да је у питању опсежно и детаљно истраживање чији су резултати вредни како за науку о грчком и српском језику, тако и за наставну и лексикографску праксу, са задовољством препоручујемо Наставно-научном већу Филолошког факултета да овај рад прихвати као докторску дисертацију и упути га Већу научних области друштено-хуманистичких наука на сагласност, а кандидаткињу мср Ивану Милојевић позове на усмену одбрану пред овом комисијом.

У Београду, 10. децембра 2021. године.

Комисија:

др Анка Рађеновић, доцент,
председник Комисије

др Рајна Драгићевић, редовни професор

др Данијела Ђорђевић, доцент